«економічної активності» молодої людини,а саме, її досвід самостійних заробітків, ставлення до комерції та бізнесу і бажання ними займатися [3].

Отже, для вирішення проблем працевлаштування молоді необхідно створення комплексного механізму узгодження потреб економіки у кваліфікованих фахівцях з масштабами і напрямами професійної підготовки у закладах освіти, оскільки система освіти повинна адекватно реагувати на запити ринку праці, які мають мінливий характер. Важливим чином для вирішення цих завдань є налагодження активної і систематичної співпраці навчальних закладів, роботодавців та органів державної влади.

Список використаних джерел

1. Руженський М. М. Працевлаштування як форма соціального захисту населення / Руженський М. М. // Ринок праці та зайнятість населення. – 2013. – № 2. – С. 8–11.
2. Борданова Л. С. Особливості процесу працевлаштування молоді на ринку праці [Електронний ресурс] / Борданова Л. С., Рощина Н. В. // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2016. – № 13. – URL: http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80107/75666 (дата звернення: 28.03.2019).
3. Бондаренко С. О. Криза сучасної системи працевлаштування молоді як наслідок ліквідації державних механізмів регулювання [Електронний ресурс] / Бондаренко С. О. // Соціально-гуманітарний вісник. – 2018. – Вип. 23. – С. 154–159. – URL: https://www.researchgate.net.pdf (дата звернення: 28.03.2019).

Євгеній Теличко

РЕЛІГІЙНИЙ СВІТ СТАРОДАВНЬОГО ЄГИПТУ

Однією з особливостей давньої ідеології Єгипту було стійке існування в ній тотемістичних і фетишистських основ міфології. Це призвело до того, що більшість богів або уособлювались в образах різних тварин та рослин, або вони отримали зооморфні та фітоморфні символи своєї сутності.

Серед найбільш поширених культових тварин – бик, корова, баран, сокіл, ібіс, собака, кішка, змія, крокодил, павіан, антилопа, газель, свиня, коза, гуска, жаба і, навіть, скорпіон, жук гнойовик, багатоніжка, бджола тощо. Їх культ полягав у шанобливому ставленні до тварини, особливих умовах утримування при храмах, у визначенні їй головного місця у ритуалах, а після смерті – муміфікації.

Єгиптяни поклонялися численним божествам. В одній зі статей міжнародного договору між Рамсесом II і хетським царем згадується тисяча богів і богинь Стародавнього Єгипту. Боги ділилися на місцеві

божества, шановані в кожному номі, і богів загальноєгипетських, шанованих у всій країні.

Найбільш шанованими верховними божествами були: бог сонця Ра, з центром поклоніння в місті Геліополь його майже завжди зображували у вигляді людини з головою яструба, який в одній руці тримає символ життя, в іншій – символ суверенітету, царський жезл. На його голові сонячний диск, обвитий змією, яка символізує владу над життям і смертю [2, с. 20].

В епоху Стародавнього Царства культ сонця посилюється і поступово перетворюється на державний культ верховного божества у зв'язку з централізацією Єгипетської держави. Верховним богом оголошується бог сонця Ра [1, с. 35].

В епоху Середнього Царства, коли столицею Єгипту стали Фіви, бог Амон включає ряд функцій бога Ра і стає одним з найголовніших богів Єгипту. Амон-Ра вважався творцем світу, покровителем царської влади, військової могутності Єгипту. Популярним божеством давньоєгипетського пантеону був також Осіріс, котрий уособлював вмираючу і воскресаючу природу, владика загробного світу, покровитель царської влади.

Його сестра і дружина Ісіда розумілася як богиня-матір, покровителька подружньої любові і материнства. Син Осіріса та Ісіди бог Хор уособлював небо і світло. Богом мудрості був Тот, богиня Сехмет втілювала могутню силу богині війни, Ніл шанувався під іменем Хапі.

Поступове позбавлення слідів тотемізму призвело до трансформації образів богів. Вони стали зображуватися у вигляді людини з головою сокола (наприклад, боги Ра, Хор), з головою барана (бог Хнум), з головою корови (богиня Хатхор). Символом бога Ра був високий, злегка звужений догори кам'яний стовп – обеліск, верхівка якого покривалася міддю. Одним з найпопулярніших уособлень-символів бога Хору був сонячний диск з розпростертими крилами сокола. Велика кількість богів, переплетіння їх функцій змусило жерців впорядкувати пантеон і встановити певні відносини між богами.

Однією з найбільш розроблених систем взаємин богів і їх ролі в створенні світу була система, створена геліопольськими жерцями. Згідно з цими уявленнями, спочатку існував бог Нун – первісний водний хаос. З нього з'явився бог Атум (пізніше перетворився в бога Ра), який розумівся в образі якогось пагорба, що виступає з водного хаосу, як первинної тверді. Бог Атум-Ра створює з себе першу пару богів – Шу (повітря) і його дружину Тефнут (вологість). Від них народжуються бог землі Геб і богиня неба Нут, які в свою чергу породжують Осіріса й Ісіда, Сета і Нефтиду. Ці найдавніші божества об'єднуються в сім'ю найважливіших і початкових богів – божественну дев'ятку, так звану Еннеада, від якої і походять всі інші єгипетські боги і люди.

За версією мемфіської школи жерців, прабатьком і початковим божеством був бог Птах, створив світ богів і людей своїм божественним словом.

Єгипетські жерці крім виділення дев'ятки (за іншими версіями вісімки) богів об'єднували інші божества в сім'ї, як правило, складаються з бога-батька, богині-матері і бога-сина (тріада богів). Так об'єднувалися Осіріс, Ісіда і Хор (Абідосьска тріада), Птах, Сохмет і їх син Нефертум (в Мемфісі), Амон, його дружина Мут і їх син Хонсу (фіванька тріада).

Незважаючи на всі зусилля впорядкувати і привести в струнку систему численних богів, до кінця цього зробити не вдалося: єдності в розумінні походження світу, відповідно функцій різних богів, їх природи, не було до кінця існування Стародавнього Єгипту [4, с. 75–77].

Аменхотеп IV вирішив ощасливити свій народ радикальною ломкою ідеології. Він почав з того, що протиставив столичному культу Амона також сонячний, але вже провінційний культ Ра-Горахте, що його здавна вшановували жителі Геліополя та Мемфіса [5, с. 56].

Новий володар Єгипту, Аменхотеп IV, ще в Фівах став помітно відходити від традицій культу Амона. Це проявляється в мистецтві: в зображеннях зникає символіка Амона-Ра та інших стародавніх богів і з'являється новий образ – Сонячний Диск, промені якого закінчуються китицями людських рук з символами життя і влади. Для Ра-Горахте він побудував у Фівах окремий храм [4, с. 257].

Звісно, фіванське жрецтво не було в захопленні від цього нововведення, фараонові довелося вгамовувати його радикальними методами. Врешті-решт фараон-реформатор вирішив діяти напролом. Він проголосив єдиним вселенським божеством сонячний диск Атон, а себе – Атоновим сином і первосвящеником [5, с. 57].

На шостому році свого правління Аменхотеп IV переносить свою резиденцію в нову, щойно збудовану їм столицю Ахетатон (сучасна Ель-Амарна), на північ від Фів, на східному березі Нілу, де ніщо не нагадувало новому фараонові ні бога Амона, ні його багатого і гордовитого жрецтва. Тут все було пронизано культом нового бога Атона. Йому був споруджений грандіозний храм.

Культ Атона дуже відрізнявся від традиційних єгипетських культів. Культ Атона і по суті, і за формою різко відрізнявся від культу Амона і всіх інших стародавніх богів – новий бог не мав ні антропоморфної, ні тим більше зооморфної іконографії; образ його не втілювався в статуях, про нього не існувало ніяких міфів і сказань; до міфології інших богів він не мав ні найменшого відношення. Це був культ натуралістичний – культ самого животворящого сонця, інакше кажучи, культ великої сили природи, простий і ясний, позбавлений теологічних і міфологічних хитрощів, прикрас та символіки. Храм Атона був відкритий для всіх, ніяких недоступних для віруючих місць у ньому не було. Відповідь на питання як же уявляли собі цього бога його шанувальники, починаючи з самого Ехнатона дає нам чудовий гімн богу Атону, складений, очевидно, самим Ехнатоном або за його вказівкою [4, с. 256–257].

«Атон – животворна сила космосу, він творець усього світу, тварин і

людей. Створивши людей, Атон наділив їх різними мовними та етнічними ознаками, різним кольором шкіри. Він створив і Єгипет, і чужоземні країни – Сирію, Куш – і забезпечує їх існування» [3, с. 117; 6 с. 150].

Фараон не зумів переконати народ, що настала пора зректися язичницької релігії, яка стала способом життя єгиптян. Сонцепоклонінська реформа не зняла соціальної напруги в суспільстві, навпаки, посилила її, принісши народу нові економічні тягарі (будівництво столиці й храмів Атону обернулося для єгиптян новими податками та примусовими роботами), розв'язала руки чиновникам для масових службових зловживань. Коли 41-річний фараон назавжди спочив від земних турбот, народ, мабуть, полегшено зітхнув, а нові володарі, заходилися вводити суспільне життя у звичне русло[5, с. 38].

Отже, виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що релігійний світ староєгипетської держави тісно пов'язаний з рослинним і тваринним світом, явищами природи, повсякденного життя самих людей.

Людина тих часів не могла пояснити природних процесів і явищ, які відбувалися навколо неї. Саме тому рослинам, тваринам, явищам природи присвоювалися магічні властивості, а пізніше формувалися божества, які, на думку єгиптян, керували всіма процесами і явищами, що відбувалися навколо них.

Варто звернути увагу й на те, що релігія і влада фараона тісно взаємопов'язані. Фараон, за уявленнями древніх людей, є уособленням Бога на Землі. Тому напрошується така думка, що релігія Древнього Єгипту була вигадана для того, щоб керувати людьми і підтримувати владу окремої людини або групи людей.

Деякі ідеї древньоєгипетської релігії ввійшли і в християнство: уявлення про Бога, який створює світ за допомогою слова; існування вічного життя після смерті; вмираючий і воскресаючий Бог.

Список використаних джерел

1. Бадж У. Египетская религия. Египетская магия / Бадж У.; пер. с англ. А. А. Игоревского. – М.: ЗАО Центрполиграф, 1996. – 384 с.
2. Видеман А. Религия древних египтян / Видеман А.; пер. Л. А. Карпова. – М.: Центрполиграф», 2009. – 256 с.
3. "Гимн Атону" // Хрестоматия по истории Древнего Востока: учебное пособие: в 2 ч. / под ред. М. А. Коростовцева, И. С. Канцельсона, В. И. Кузищина. – М.: Высш. школа, 1980. – Ч.1. – 328 с.
4. Коростовцев М. А. Религия Древнего Египта. – М.: Главная редакция восточной литературы; Наука, 1976. – 336 с.
5. Крижанівський О. П. Історія Стародавнього Сходу: підручник / Крижанівський О. П. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Либідь, 2002. – 592 с.
6. Хрестоматия по истории Древнего Востока: учебное пособие в 2-х частях / под ред. М. А Коростовцева, И. С. Коцнельсона, В. И. Кузищина. – М.: Высш. школа, 1980. – Ч. 1. – 328 с.